

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

Michał Serzycki

Warszawa, dnia 23 listopada 2009 r.

DEC/DIS-1172/43212/09

dot. [...]

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 2, art. 18 ust. 1 pkt 1 i pkt 6 art. 22 w związku z art. 26 ust. 1 pkt 1, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), oraz § 4 pkt 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie wniosku Naczelnika Urzędu Skarbowego, o ponowne rozpatrzenie sprawy zakończonej decyzją Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 26 marca 2008 r. sygn. DIS/DEC-926/33785/09,

utrzymuję w mocy zaskarżoną decyzję

Uzasadnienie

W dniu 16 września 2009 r. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wydał decyzję sygn. DIS/DEC-926/33785/09, nakazującą Naczelnikowi Urzędu Skarbowego, zwanemu dalej Naczelnikiem Urzędu Skarbowego, usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych poprzez:

1) usunięcie danych osobowych obejmujących przetworzone do postaci cyfrowej informacje o charakterystycznych punktach linii papilarnych palców pracowników przetwarzanych w celu ewidencji czasu pracy w terminie 14 dni od dnia, w którym niniejsza decyzja stanie się ostateczna.

2) zaprzestanie zbierania danych osobowych obejmujących przetworzone do postaci cyfrowej informacje o charakterystycznych punktach linii papilarnych palców pracowników w celu ewidencji czasu pracy w terminie od dnia, w którym niniejsza decyzja stanie się ostateczna.

3) uwzględnienie w polityce bezpieczeństwa w opisie struktury zbiorów danych wskazującym zawartość poszczególnych pól informacyjnych i powiązań między nimi, systemu informatycznego o nazwie „A”, w terminie 14 dni od dnia, w którym niniejsza decyzja stanie się ostateczna.

W dniu [...] września 2009 r. do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynął, złożony w terminie, wniosek Naczelnika Urzędu Skarbowego o ponowne rozpatrzenie sprawy zakończonej decyzją Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 16 września 2009 r., sygn. DIS/DEC-926/33785/09.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Naczelnik Urzędu Skarbowego wniósł o zmianę przedmiotowej decyzji poprzez odstąpienie od nakazu określonego w pkt 1, 2 i 3.

Strona wskazała m.in., iż decyzja Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 16 września 2009 r., sygn. DIS/DEC-926/33785/09, nakazująca usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych określonych w pkt 1, 2 i 3 tej decyzji nie jest uzasadniona. Zdaniem Naczelnika Urzędu Skarbowego, z uwagi na to, że co do zasady przetwarzanie linii papilarnych nie jest zabronione, nie ma przeszkód formalnoprawnych, aby korzystać ze zdobyczy postępu technicznego, pod warunkiem zgody pracownika. Swoboda pracowników w zakresie podjęcia decyzji o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych biometrycznych w zakresie linii papilarnych, o które zwraca się pracodawca, nie była ograniczona, bowiem pracownicy Urzędu Skarbowego mieli możliwość dokonania wyboru jednej spośród dwóch metod rejestracji czasu pracy w ramach systemu „A”, tj. mogą korzystać z metody wykorzystującej odciski linii papilarnych lub z metody wykorzystującej karty służące do rejestracji czasu pracy (każda karta ma przypisany indywidualny identyfikator cyfrowy). Powyższe świadczy o tym, że pracodawca w tym przypadku nie wykorzystał faktu podporządkowania pracowników i pozostawił im swobodę działania w zakresie składania oświadczeń woli bez żadnej konsekwencji odnośnie wyboru systemu rejestracji czasu pracy. Z powyższych względów dopuszczalne było rozszerzenie zakresu zbierania danych o pracownikach o dane biometryczne w postaci charakterystycznych punktów linii papilarnych przetworzonych na kod cyfrowy. Ponadto, przetwarzanie danych biometrycznych jest niezbędne dla osiągnięcia w Urzędzie Skarbowym celu, jakim jest rejestracja czasu pracy, gdyż pozwala na jego dokładne rozliczenie w sytuacji, gdy istnieją alternatywne formy tej rejestracji.

Biorąc powyższe pod uwagę dane osobowe w Urzędzie Skarbowym są przetwarzane w sposób zgodny z prawem w oparciu o art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy, tym bardziej, że pracownicy złożyli swoje oświadczenia dobrowolnie, co zalegalizowało ich przetwarzanie.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył co następuje:

Stosownie do art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych, administrator przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były przetwarzane zgodnie z prawem. Zgodnie z art. 22' § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.) pracodawca ma prawo żądać od osoby ubiegającej się o zatrudnienie podania danych osobowych obejmujących: imię (imiona) i nazwisko, imiona rodziców, datę urodzenia, miejsce zamieszkania (adres do korespondencji), wykształcenie, przebieg dotychczasowego zatrudnienia, natomiast w myśl art. 22' § 2 pracodawca ma prawo żądać od pracownika podania, niezależnie od danych, o których mowa w § 1, także: innych danych osobowych pracownika, a także imion i nazwisk oraz dat urodzenia dzieci pracownika, jeżeli podanie takich danych jest konieczne ze względu na korzystanie przez pracownika ze szczególnych uprawnień przewidzianych w prawie pracy, numeru PESEL pracownika nadanego przez Rządowe Centrum Informatyczne Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (RCI PESEL), zaś stosownie do art. 22' § 4 pracodawca może żądać podania innych danych osobowych niż określone w § 1 i 2, jeżeli obowiązek ich podania wynika z odrębnych przepisów.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy: 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych, 2) jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa, 3) jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą, 4) jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego, 5) jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy, za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. Osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych

czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne.

W toku postępowania ustalono, że w Urzędzie Skarbowym od 2006 r., do rejestracji wejść i wyjść pracowników, wykorzystywany jest system informatyczny o nazwie „A”. Pracownicy Urzędu Skarbowego mają możliwość dokonania wyboru jednej spośród dwóch metod rejestracji czasu pracy w ramach systemu „A”, tj. mogą korzystać z metody wykorzystującej odcisk linii papilarnych lub z metody wykorzystującej karty służące do rejestracji czasu pracy (każda karta ma przypisany indywidualny identyfikator cyfrowy). Jak ustalono, do tej pory wszyscy pracownicy Urzędu Skarbowego wybrali sposób rejestracji czasu pracy za pomocą odcisków linii papilarnych. Jednakże z uwagi na to, że w przypadku kilkunastu osób zaistniały techniczne problemy przy weryfikacji odcisków ich palców, osoby te korzystają z kart służących do rejestracji czasu pracy w ramach systemu „A”. Dane dotyczące czasu pracy pracowników z systemu „A” są następnie przepisywane do kart ewidencji czasu pracy prowadzonych w formie papierowej.

Od osób, które zgodziły się na rejestrację czasu pracy metodą wykorzystującą odcisk linii papilarnych i złożyły pisemną zgodę na udostępnienie danych osobowych w postaci linii papilarnych na potrzeby ewidencji czasu pracy, w Urzędzie Skarbowym pozyskiwany jest obraz linii papilarnych. Z tego obrazu system „A” automatycznie typuje wybrane cechy odcisku palca i przetwarza je na kod binarny. Do kodu binarnego przypisywane jest imię i nazwisko pracownika, które jest przetwarzane w bazie „B”. Pracownik przychodzący lub wychodzący z pracy zbliża palec do terminala o nazwie [...] lub [...]. Urządzenia te przetwarzają wybrane punkty obrazu linii papilarnych na kod binarny, który jest porównywany z kodem zapisanym w terminalach lub bazie „B”.

Biorąc za podstawę definicję danych osobowych sformułowaną w wyżej powołanym art. 6 ustawy o ochronie danych osobowych, należy uznać, że dane pracowników Spółki pozyskane przez pracodawcę, przetworzone do postaci zapisu cyfrowego, stanowią dane osobowe w rozumieniu powołanego przepisu. W wyniku zestawienia kodu cyfrowego zarejestrowanego w systemie informatycznym z palcem pracownika przyłożonym do urządzenia skanującego, a także pozostałymi informacjami, możliwa jest identyfikacja danej osoby.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, wydając decyzję z dnia 16 września 2009 r. sygn. DIS/DEC-926/33785/09, Generalny Inspektor stwierdził, że przetwarzanie danych osobowych w zakresie ww. kodów cyfrowych odbywa się bez podstawy prawnej. Stosownie bowiem do art. 22' § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, pracodawca może żądać od pracownika podania danych tylko w takim zakresie, jaki został wskazany w powołanym przepisie. Art. 22' § 1 ustawy Kodeks pracy dopuszcza żądanie od

pracownika podania wyłącznie danych zaliczonych do określonego w tym przepisie katalogu informacji. Pozostałe informacje o pracowniku ustawodawca uznał generalnie za niedostępne dla pracodawcy. Wprowadził jednak wyjątek w art. 22' § 4 ww. ustawy, zgodnie z którym pracodawca może żądać podania innych danych osobowych niż określone w § 1 i 2, jeżeli obowiązek ich podania wynika z odrębnych przepisów. Do przedmiotowego stanu faktycznego nie znajdują zastosowania przepisy prawa, które zezwalałyby na przetwarzanie w celu prowadzenia ewidencji czasu pracy innych danych osobowych, niż wymienione w art. 22' § 1 i § 2 k.p.

Stosownie do art. 22¹ § 5 k.p., w zakresie nieuregulowanym w § 1-4, do danych osobowych, o których mowa w tych przepisach stosuje się przepisy o ochronie danych osobowych. Jednak, w przedmiotowym stanie faktycznym, ww. przepis prawa nie znajduje zastosowania, bowiem kwestia zakresu danych osobowych, o które pracodawca może występować do pracownika, została uregulowana w sposób jednoznaczny. W związku z powyższym, należy stwierdzić, iż powoływanie zgody wyrażonej przez pracowników, jako przesłanki legalizującej przetwarzanie danych biometrycznych, może prowadzić do obchodzenia prawa regulującego te kwestie w sposób jednoznaczny poprzez poszukiwanie innych podstaw do przetwarzania danych niż te, które ustawodawca uznał za jedynie dopuszczalne.

Zgodnie z piśmiennictwem dotyczącym omawianej problematyki „Wydaje się, że dopuszczenie przetwarzania danych na podstawie zgody, w sytuacji, gdy przepisy ograniczają zakres przetwarzania danych, pozbawia sensu wspomniane ograniczenie, w szczególności wówczas, gdy osoba, której dane dotyczą, pozostaje w układzie podległości względem podmiotu, któremu zgoda ma być udzielona” (P. Fajgielski, Zgoda na przetwarzanie danych w: G. Sibiga, X. Konarski (red.), Ochrona danych osobowych. Aktualne problemy i nowe wyzwania, Oficyna a Wolters Kluwer business 2007, s. 47).

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Naczelnik Urzędu Skarbowego stwierdził, iż nie można zgodzić się ze stanowiskiem Generalnego Inspektora, że swoboda pracownika w zakresie podjęcia decyzji o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych biometrycznych w zakresie linii papilarnych, o które zwraca się pracodawca, może być ograniczona z uwagi na nierówność stron stosunku pracy, bowiem w Urzędzie Skarbowym pracownicy mieli możliwość dokonania wyboru jednej z metod rejestracji czasu pracy w ramach systemu „A”, w tym metody wykorzystującej karty służące do rejestracji czasu pracy. Ponadto, podniósł, że w uzasadnieniu decyzji Generalnego Inspektora z dnia 16 września 2009 r. 2009 r. sygn. DIS/DEC-926/33785/09 brak jest danych świadczących o wykazaniu nierówności stron postępowania dotyczącego wprowadzenia systemu „A” w Urzędzie Skarbowym.

Odnosząc się do powyższego, należy zauważyć, że zamierzeniem Generalnego Inspektora nie było wykazywanie nierówności stron stosunku pracy, a jedynie zwrócenie uwagi na jedną z podstawowych cech stosunku pracy, którą jest podporządkowanie pracownika pracodawcy w zakresie dotyczącym pracy (art. 22 § 1 k.p.) oraz zasygnalizowanie, że dopuszczenie przetwarzania danych osobowych pracowników na podstawie zgody, w sytuacji, gdy zwraca się o nie pracodawca, mogłoby postawić pod znakiem zapytania swobodę pracownika w zakresie podjęcia decyzji o wyrażeniu zgody na przetwarzanie tych danych.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że przesłanką wprowadzenia regulacji zawartych w art. 22¹ § 1 i § 2 k.p., była potrzeba spełnienia wymogu sformułowanego w art. 51 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym „nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawnienia informacji dotyczących jego osoby”.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż w decyzji z dnia 16 września 2009 r., sygn. DIS/DEC-926/33785/09, nie wykazywano nierówności stron w przebiegu postępowania dotyczącego wprowadzenia systemu „A” w Urzędzie Skarbowym, bowiem zdaniem Generalnego Inspektora, złożenie przez pracownika oświadczenia, którego treścią jest wyrażenie zgody na rejestrację czasu pracy za pomocą czytnika palców, nie może stanowić przesłanki legalizującej przetwarzanie danych osobowych pracowników, o które zwraca się pracodawca. W przeciwnym bowiem wypadku, mogłoby dochodzić do obchodzenia prawa regulującego te kwestie w sposób jednoznaczny poprzez poszukiwanie innych podstaw do przetwarzania danych niż te, które ustawodawca uznał za jedynie dopuszczalne.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Naczelnik Urzędu Skarbowego wyjaśnił ponadto, że przetwarzanie danych biometrycznych jest niezbędne dla osiągnięcia w Urzędzie Skarbowym celu, jakim jest rejestracja czasu pracy, gdyż pozwala na jego dokładne rozliczenie w sytuacji, gdy istnieją alternatywne formy tej rejestracji.

Z powyższego wynika, że rozszerzenie zakresu danych osobowych pozyskiwanych od pracowników o dane biometryczne nie jest niezbędne dla osiągnięcia celu, jakim jest rejestracja czasu pracy w Urzędzie Skarbowym z uwagi na to, że istnieją alternatywne formy tej rejestracji, które również pozwalają ten cel osiągnąć. Czas pracy pracownika może być przez pracodawcę kontrolowany za pomocą innych środków, mniej ingerujących w prywatność osoby zatrudnionej. Z ustaleń kontroli wynika, że system „A” umożliwia rejestrację czasu pracy również za pomocą kart służących do rejestracji czasu pracy, bądź kodu dostępu. Zatem, w Urzędzie Skarbowym istnieją alternatywne formy rejestracji czasu pracy, nie wymagające pozyskiwania dodatkowych danych osobowych od pracowników.

Zatem, prezentowane przez Naczelnika Urzędu Skarbowego stanowisko, zgodnie z którym dopuszczalne jest rozszerzenie zakresu zbieranych przez pracodawcę danych o pracownikach o dane biometryczne w postaci charakterystycznych punktów linii papilarnych przetworzonych na kod cyfrowy nie zasługuje na uwzględnienie, prowadzi bowiem do naruszenia zasady adekwatności, wyrażonej w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy. Jak wskazał Generalny Inspektor, w decyzji z dnia 16 września 2009 r. sygn. DIS/DEC-926/33785/09, wprowadzenie do krajowej ustawy o ochronie danych osobowych wskazanej zasady jest wynikiem implementacji postanowień Dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. UE L 21 z dnia 23 listopada 1995 r., str. 31), która w art. 6 ust. 1 lit. c ustanawia zasadę proporcjonalności, polegającą na nałożeniu na administratorów danych obowiązku przetwarzania danych prawidłowych, stosownych oraz nie nadmiernych ilościowo w stosunku do celów, dla których zostały zgromadzone i/lub dalej przetworzone. Należy wskazać, iż w „Dokumencie Roboczym w Sprawie Biometrii” przyjętym przez Grupę Roboczą Art. 29 w dniu 1 sierpnia 2003 r. wskazano, że „ocena poszanowania zasady proporcjonalności legalności jest niezbędna i musi być wykonywana z uwzględnieniem ryzyka dotyczącego swobód i fundamentalnych praw obywatelskich, chodzi zwłaszcza o ustalenie, czy poszukiwany cel nie mógł być osiągnięty w sposób mniej intryzujący. Proporcjonalność była determinującym kryterium w prawie wszystkich decyzjach dotyczących przetwarzania danych biometrycznych, podjętych dotychczas przez organy zajmujące się ochroną danych”.

W świetle powyższych rozważań, w opinii Generalnego Inspektora, złożenie przez pracownika oświadczenia, którego treścią jest wyrażenie zgody na rejestrację czasu pracy za pomocą czytnika palców, nie stanowi przesłanki legalizującej przetwarzanie danych osobowych pracowników, wbrew argumentacji przedstawionej przez Stronę we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Zgodnie z § 4 pkt 3 rozporządzenia, polityka bezpieczeństwa powinna zawierać opis struktury zbiorów danych wskazujący zawartość poszczególnych pól informacyjnych i powiązań między nimi.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Strona wskazała m.in., iż decyzja Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 16 września 2009 r., sygn. DIS/DEC-926/33785/09, nakazująca usunięcie uchybienia w procesie przetwarzania danych, określonego w pkt 3 tej decyzji, nie jest uzasadniona. Jednakże Naczelnik Urzędu Skarbowego nie uzasadnił powyższego stanowiska.

W toku kontroli ustalono, że prowadzona przez Naczelnika Urzędu Skarbowego polityka bezpieczeństwa nie spełnia wymagań, o których mowa w § 4 pkt 3 rozporządzenia, bowiem w dokumencie „Polityka Bezpieczeństwa danych osobowych w systemie informatycznym Urzędu Skarbowego [...]”, w opisie struktury zbiorów danych wskazującym zawartość poszczególnych pól informacyjnych i powiązań między nimi, nie został uwzględniony system informatyczny o nazwie „A”. W piśmie z dnia [...] sierpnia 2009 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego wyjaśnił, że Urząd Skarbowy zwrócił się do producenta systemu „A” o udostępnienie informacji, o których mowa powyżej. Jednak nie przedstawiono dowodów potwierdzających usunięcie ww. uchybienia. Zatem, nie można uznać, iż został przywrócony stan zgodny z prawem.

Wobec powyższego, decyzję Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 16 września 2009 r., sygn. DIS/DEC-926/33785/09, należy utrzymać w mocy.

W tym stanie prawnym i faktycznym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął jak w sentencji.

Decyzja jest ostateczna. Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych w związku z art. 53 § 1 i art. 54 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270), od niniejszej decyzji stronie przysługuje prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, w terminie 30 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (na adres: ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa).